

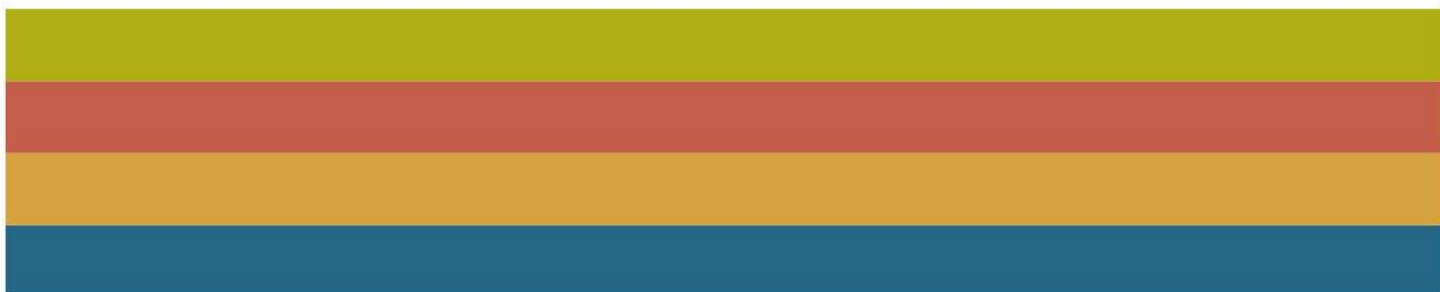
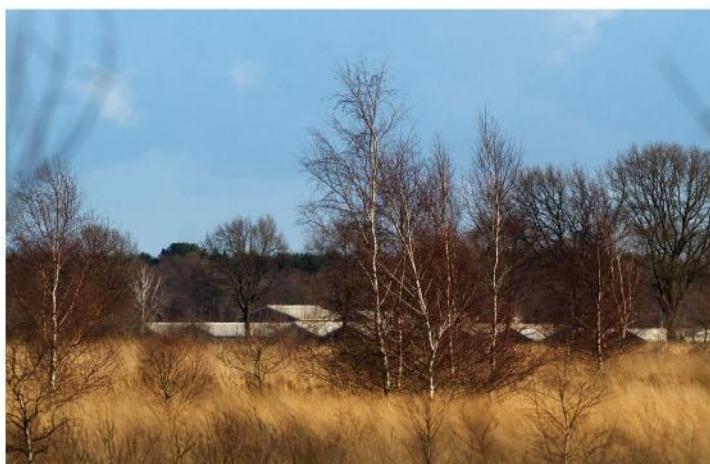

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark Staphorst

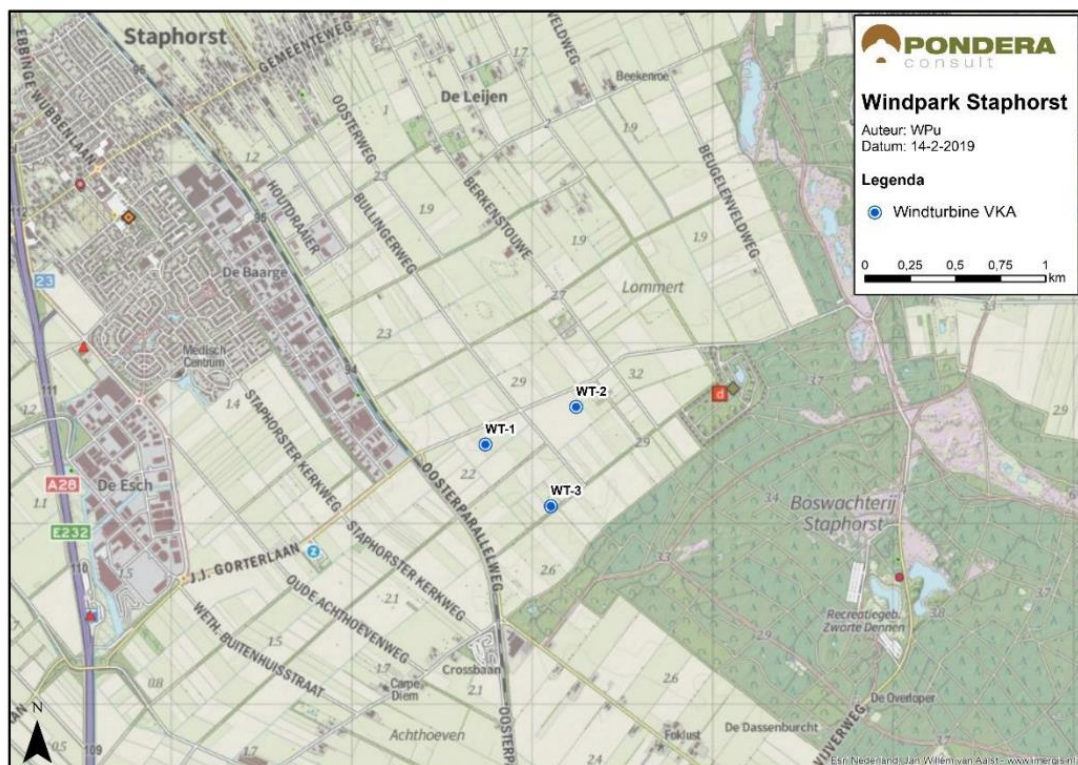
Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

16 juli 2019 / projectnummer: 3349

1 Advies over het MER in het kort

De gemeente Staphorst wil een windpark van de lokale coöperatie Wij Duurzaam Staphorst (hierna WDS) met 3 tot 4 turbines en een vermogen van tenminste 12 megawatt mogelijk maken. De coöperatie werkt samen met het Waterschap Drents Overijsselse Delta. Het nieuwe windpark is voorzien tussen de kern van Staphorst en Boswachterij Staphorst. Voor het besluit over de benodigde omgevingsvergunning is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeente Staphorst heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie') gevraagd te adviseren over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Bron: Pondera Consult

Figuur 1: Voorkeursalternatief Windpark Staphorst

Wat blijkt uit het MER?

In het MER zijn vier verschillende alternatieven onderzocht op de te verwachten milieueffecten. De onderzochte alternatieven onderscheiden zich in hoogte van de windturbines, in omvang van de rotorbladen, het aantal nieuwe windturbines dat zal worden geplaatst en in de gekozen positie. Op basis van het MER is gekozen voor een voorkeursalternatief van 3 windturbines van elk 4 Megawatt (MW) in een driehoekige opstelling. Dit voorkeursalternatief sluit weliswaar minder goed aan op de landschappelijke structuur en heeft meer slagschaduw dan sommige andere alternatieven, maar leidt wel tot minder geluidshinder voor de omgeving en meer energieopbrengst. Dit sluit aan bij de doelstelling van de gemeente om de hinder voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken en maximaal profijt (energieopbrengst) voor de inwoners te realiseren. Dit alternatief is nog verder geoptimaliseerd, onder andere in de posities en in de hoogte van de windturbines.

Wat is het advies van de Commissie?

Het MER is helder van structuur en ook de samenvatting geeft een goed beeld van te verwachten milieueffecten. Toch constateert de Commissie dat er nog op enkele onderwerpen informatie ontbreekt om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen bij de besluitvorming. **Zij adviseert daarom eerst een aanvulling op het MER te maken en dan pas een besluit te nemen over de omgevingsvergunning.** Het gaat om de volgende informatie:

- **Grondwater:** Nog niet is onderzocht of grondwaterbemaling nodig is voor de aanlegfase. Indien grondwaterbemaling nodig is zullen de effecten hiervan moeten worden onderzocht op het verdrogingsgevoelige natuurgebied Boswachterij Staphorst. In dat geval is het ook van belang om de mogelijke maatregelen in beeld te brengen om negatieve effecten te voorkomen.
- **Landschap:** Er zijn vanuit verschillende locaties visualisaties gemaakt van het voorkeursalternatief. De turbines hebben dan een ashoogte van 126 meter en een tiphoogte van 201 meter. De ashoogte van het VKA kan echter 140 meter zijn, wat leidt tot een tiphoogte van 215 meter. Hiermee zijn niet de 'worst-case' effecten op het landschap in beeld gebracht.

Achtergrond

De provincie Overijssel heeft met het Rijk de afspraak gemaakt om minimaal 85,5 Megawatt (MW) aan energie uit windturbines te realiseren in 2020. Hiervan is 12 MW voorzien in de gemeente Staphorst. De gemeente Staphorst wil vanwege de uitvoering van deze energieopgave een windpark van de lokale energiecoöperatie WDS mogelijk maken. Om de milieugevolgen van de ontwikkeling van het windpark inzichtelijk te krijgen is een project-MER opgesteld.

Waarom een advies?

De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de gemeenteraad van Staphorst– besluit over de omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer 3349 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij aanbevelingen voor de op te stellen aanvulling. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming. Overige aandachtspunten zijn in de tekst zelf opgenomen.

2.1 Locatiekeuze

Het huidige bestemmingsplan staat geen windturbines toe. Om deze reden is een omgevingsvergunning afwijken bestemmingsplan nodig. Het MER gaat in op de

locatieonderbouwing hiervoor. Het MER verwijst grotendeels naar een eerdere verkenning naar potentiële gebieden voor windenergie in de gemeente Staphorst uit 2017¹. In deze verkenning zijn twaalf gebieden onderzocht op de potentie voor windenergie. De Commissie stelt vast dat deze studie goede en voldoende informatie geeft over de milieueffecten per locatie. In het MER wordt ingegaan op 'zoekgebied 8' en waarom dit zoekgebied vanuit de initiatiefnemers de voorkeur geniet. Naast de milieueffecten speelde ook nadrukkelijk participatie een rol in de afweging.

De Commissie geeft in overweging om bij de besluitvorming nog in te gaan op de resultaten van de verkenning voor de andere elf zoekgebieden, zodat goed onderbouwd is dat de huidige locatie om (milieu)redenen de voorkeur heeft.

2.2 Natuur

In het MER zijn de effecten op de natuur beschreven. Uit deze informatie blijkt dat er geen significante negatieve effecten te verwachten zijn op Natura 2000-gebieden in de omgeving. Negatieve gevolgen voor de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de staat van instandhouding van beschermde soorten worden evenmin verwacht.

De Commissie vindt deze informatie helder en volledig, met uitzondering van de mogelijke gevolgen voor het NNN door verdroging. De Commissie heeft op dat punt nog een aantal opmerkingen en aanbevelingen voor de besluitvorming (zie § 2.3).

2.2.1 Gevolgen voor vogels

Het windpark leidt tot additionele sterfte door aanvaring, en tot enige barrièrewerking en aantasting van leefgebied. In het MER is navolgbaar onderbouwd dat er geen ontoelaatbare gevolgen voor de staat van instandhouding van vogelsoorten optreden. De Commissie heeft wel een opmerking over de toetsing aan de 1%-mortaliteitsnorm. Uit het MER blijkt dat het voorkeursalternatief zorgt voor – naar verwachting – een jaarlijkse sterfte van ca. 20 vogels². In het MER is de 1%-mortaliteitsnorm³ bepaald ten opzichte van de Nederlandse populatie. Hierdoor lijkt de jaarlijkse additionele sterfte marginaal. Vanuit ecologisch oogpunt is het passender om alleen het populatiedeel te beschouwen dat gebruik kan maken van het studiegebied. De Commissie verwacht dat dit niet tot andere conclusies zal leiden (aantallen zeer ver onder de 1%-mortaliteitsnorm). Er is hiermee geen kans op verslechtering van de staat van instandhouding en daarmee is het voorkeursalternatief uitvoerbaar binnen de eisen van de Wet natuurbescherming.

Jaarrond beschermde nesten

In het MER is getoetst aan soorten met jaarrond beschermde vogelnesten. De provincie Overijssel heeft op 19 juni 2019 een lijst van 48 vogelsoorten⁴ gepubliceerd waaraan ruimtelijke ingrepen in Overijssel getoetst dienen te worden, en die de landelijke lijst vervangt. In het MER is niet getoetst aan deze lijst. De Commissie verwacht niet dat het

¹ Pondera Consult (22 november 2017): verkenning potentie windenergie gemeente Staphorst.
<https://www.commissiener.nl/projectdocumenten/00004992.pdf>

² Voor het VKA worden jaarlijks 20 vogelslachtoffers verwacht onder 13 verschillende vogelsoorten

³ Indien de (cumulatieve) sterfte minder is dan 1% van de natuurlijke sterfte dan kan in beginsel gesproken worden van een verwaarloosbaar effect. Deze redenering heeft in de afgelopen jaren in verschillende uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de raad van State stand gehouden.

⁴ Inclusief soorten met 'beschermde functioneel leefgebied'.

voornemen nadelige gevolgen kan hebben voor de provinciale betekenis voor deze soorten⁵. Ze beveelt wel aan om hier in het te nemen besluit op in te gaan.

2.2.2 Gevolgen voor vleermuizen

Uit het MER blijkt dat er veldonderzoek is gedaan naar vleermuizen in het gebied. Tijdens veldbezoeken is uitsluitend de aanwezigheid van gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Het veldonderzoek liep echter nog door tot aan het voorjaar 2019, waardoor in het MER er nog onzekerheid was of het omringende gebied ook frequent wordt gebruikt door andere soorten, zoals de rosse vleermuis (die relatief veel op rotorbladhoogte vliegt).

Op 5 juli is door de initiatiefnemer het aanvullend veldonderzoek aan de Commissie voorgelegd⁶. Uit het aanvullend veldonderzoek blijkt dat er mogelijk aanvaringsslachtoffers zijn te verwachten voor de Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger, maar dat er geen overschrijding zal zijn van de 1%-mortaliteitsnorm. Het MER geeft aan dat hiermee er geen kans op verslechtering van de staat van instandhouding is en daarom het voorkeursalternatief uitvoerbaar is binnen de eisen van de Wet natuurbescherming.

2.2.3 Stikstofdepositie

Bij de aanleg van de windturbines kan er stikstofdepositie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden optreden. In het MER is beschreven dat deze stikstofdepositie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden zeer gering zal zijn ($< 0,05$ mol ha/jaar). Er zijn in het MER geen berekeningen van de (tijdelijke) stikstofdepositie bijgevoegd. De afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft op 29 mei 2019 geoordeeld dat de Programmatische Aanpak Stikstof niet als basis mag dienen voor toestemming voor activiteiten. Indien significante gevolgen als gevolg van stikstofdepositie kunnen optreden moet een eigen Passende beoordeling worden opgesteld. Er geldt daarbij geen grenswaarde meer van $0,05$ mol ha/jaar.

De Commissie heeft op 8 juli van de initiatiefnemer nieuwe stikstofdepositie berekeningen ontvangen⁷. Uit deze berekeningen blijkt dat er geen additionele stikstofdepositie zal zijn op nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Daarmee is het voorkeursalternatief uitvoerbaar binnen de eisen van de Wet natuurbescherming. De Commissie beveelt zekerheidshalve aan om de berekening na de publicatie van de nieuwe versie van het rekenmodel AERIUS (deze is op korte termijn te verwachten) ter controle nogmaals te laten uitvoeren.

2.3 Grondwater en risico op verdroging

Het MER beschrijft dat de Boswachterij Staphorst, onderdeel van het NNN, verdrogingsgevoelig is. Windpark Staphorst grenst aan de Boswachterij. Eventuele (ook tijdelijke en/of geringe) verlaging van het grondwaterpeil door aanleg van het Windpark kan negatieve gevolgen hebben voor de natuurkwaliteit in dit gebied. In het MER wordt tijdelijke

⁵ De soorten waarvan functioneel leefgebied rond de (potentiele) nestlocaties beschermd is komen op grond van het MER niet of in lage dichtheid voor in het plangebied en directe omgeving.

⁶ Naast het veldonderzoek naar vleermuizen is ook het veldwerk voortgezet voor broedvogels. De conclusies van het onderzoek wijzigen niet met de eerdere beoordeling. Er is dus geen sprake van een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding.

⁷ Deze stikstofberekeningen zullen ook op de website van de Commissie m.e.r. worden gepubliceerd. De Commissie adviseert tevens deze nieuwe berekeningen openbaar te maken.

bemaling niet uitgesloten⁸. Indien bemaling nodig is dan dient te worden onderzocht wat de effecten zijn op de Boswachterij Staphorst en eventuele andere verdrogingsgevoelige natuur⁹, welke mitigerende maatregelen getroffen kunnen worden en wat de effecten van deze mitigerende maatregelen zijn.

De Commissie adviseert om in aanvulling op het MER te onderzoeken of (ook tijdelijke of geringe) verlagingen van het grondwaterpeil door bemaling kunnen worden uitgesloten. Geef indien bemaling niet wordt uitgesloten aan wat de verwachte effecten op verdrogingsgevoelige natuur zijn. Onderzoek bij negatieve effecten welke maatregelen getroffen kunnen worden om eventuele negatieve effecten te voorkomen of te reduceren.

2.4 Externe veiligheid

In het MER is gekeken wat de invloed is van de alternatieven op de munitieopslag van Defensie. Uit het MER blijkt dat er nog geen risicoanalyses door TNO/defensie zijn uitgevoerd van de invloed van het windturbinepark op het munitiemagazijncomplex. Hierdoor is het niet duidelijk of alternatief D doorgang kan vinden, omdat bij dit alternatief één windturbine staat in de gehanteerde veiligheidszone van defensie. De andere alternatieven en het voorkeursalternatief van de initiatiefnemer vallen (met of zonder aanpassing) niet in de gehanteerde veiligheidszone en zijn hiermee uitvoerbaar.

Mocht het bevoegd gezag de voorkeur geven aan alternatief D in plaats van het voorkeursalternatief, dan is nog een kwantitatieve risicoanalyse door TNO/defensie noodzakelijk.

2.5 Landschap

In het MER zijn visualisaties gemaakt van de alternatieven en het voorkeursalternatief. De alternatieven zijn vanuit acht verschillende locaties in de omgeving van Staphorst 'gefotografeerd'. Voor de visualisaties is per alternatief van de gegeven bandbreedte in ashoogte en rotordiameter de hoogste ashoogte en grootste rotordiameter genomen, zodat inzichtelijk wordt wat de 'worst-case' effecten zijn op landschappelijke waarden (tiphoogte 180 meter voor alternatief A en 211 meter voor de overige alternatieven).

Voor het voorkeursalternatief zijn visualisaties gemaakt vanuit vier verschillende locaties¹⁰. In het MER (bijlage 4) zijn de windturbines van het VKA in beeld gebracht met een ashoogte van 126 meter terwijl de maximale ashoogte hoger kan zijn, namelijk 140 meter¹¹. Hierdoor zijn niet de 'worst-case' effecten voor landschap in beeld gebracht.

De Commissie adviseert om in aanvulling op het MER visualisaties te maken van het voorkeursalternatief waarbij de windturbines de ashoogte en rotordiameter hebben die in het omgevingsvergunning maximaal mogelijk wordt gemaakt.

⁸ Een te hoog grondwaterpeil kan de aanleg bemoeilijken.

⁹ Verdroging door verlaging van het grondwaterpeil wordt in het algemeen beschouwd als een van de grootste knelpunten voor de agrarische natuur waaronder weidevogelgebieden.

¹⁰ Locatie standpunten: Staphorsterkerkweg, Oosterparallelweg, Bullingerweg en Beugelenveldweg.

¹¹ Het VKA zal een ashoogte tussen de 120 en 140 meter hebben en een rotordiameter tussen de 120 en 150 meter. De tiphoogte zal dan liggen tussen de 180 en 215 meter.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Peter van der Boom

ing. Caspar Slijpen

ing. Rob Vogel

dr. Kees Linse (voorzitter)

Tom Ludwig MA. (secretaris)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het om de activiteit, 'oprichting van een windpark'. Voor de onderhavige activiteit geldt geen m.e.r.-plicht. Uit oogpunt van zorgvuldige besluitvorming is er voor gekozen om een vrijwillig MER op te stellen en om vrijwillig de m.e.r.-procedure te doorlopen.

Bevoegd gezag besluit

Gemeenteraad van Staphorst.

Initiatiefnemer besluit

College van burgemeester en wethouders van de gemeente Staphorst.

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

Coöperatie Wij Duurzaam Staphorst (WDS).

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3349](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

